

Столярук Х.С.
*доцент кафедри соціоекономіки
та управління персоналом
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана*

РОЛЬ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У БЛАГОДІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ НАУКОВОЇ СПІЛЬНОТИ

У сучасному світі наукова спільнота стикається з викликами фінансування досліджень, особливо в умовах скорочення державних бюджетів та зростання складності наукових проєктів. Громадські організації, як ключові стейкхолдери благодійної сфери, відіграють вирішальну роль у підтримці наукової діяльності. Вони не лише мобілізують приватні кошти, але й сприяють формуванню мереж співпраці між вченими, донорами та суспільством. Благодійна діяльність у науковій сфері охоплює фінансування фундаментальних досліджень, підтримку інноваційних проєктів та просування етичних стандартів у науці. За даними досліджень, благодійництво, опосередковане через громадські організації, становить значну частку фінансування наукових установ, досягаючи рівня \$30 млрд на рік у глобальному масштабі [1]. Ця роль стає особливо актуальною в контексті глобальних криз, таких як пандемія, війна, кліматичні зміни, де наука потребує швидкої та гнучкої підтримки.

Одним із ключових внесків громадських організацій у благодійну діяльність наукової спільноти є мобілізація ресурсів. Традиційно державне фінансування науки обмежене бюрократичними процедурами та пріоритетами політики, тоді як громадські організації пропонують альтернативні канали для приватних донорів. Наприклад, через краудфандингові платформи та фандрейзингові кампанії залучаються кошти від окремих благодійників, корпорацій та фондів, спрямовуючи їх на конкретні наукові ініціативи. Дослідження показують, що у США благодійництво через некомерційні організації становить понад 20 % фінансування базових і прикладних досліджень у університетах та неурядових установах [2]. Це дозволяє науковій спільноті фокусуватися на високоризикових проєктах, які не завжди привабливі для державних грантів, таких як дослідження рідкісних захворювань чи екологічних інновацій.

Ще одним важливим аспектом є сприяння міжнародній співпраці. Громадські організації виступають посередниками, об'єднуючи вчених з різних країн для спільних досліджень. Вони організовують конференції, грантові програми та партнерства, що посилюють обмін знаннями. У контексті наукового благодійництва не лише фінансують, але й оцінюють вплив досліджень, забезпечуючи прозорість та відповідальність. Зокрема, роль таких організацій у стабілізації наукового фінансування підкреслюється в умовах нестабільності державних бюджетів, де приватні внески стають «буфером» для безперервності досліджень [3].

На українській ниві актуальною є новостворена за сприянням кафедри соціоекономіки та управління персоналом Київського національного університету імені В. Гетьмана, Громадська організація «Українська асоціація соціально відповідальних науковців», яка з поміж зазначених вище напрямків, у своїй статутній діяльності передбачає не тільки розвиток наукових проєктів та благодійну підтримку їх впровадження, а й благодійництво з боку науковців як таке, що є надзвичайно важливим в умовах воєнного стану України. Зокрема такі напрямки:

- наукове, освітнє та благодійне сприяння розвитку соціальної сфери;
- залучення науковців та здобувачів із соціально відповідальною громадянською позицією до Організації;
- залучення до своєї діяльності волонтерів в порядку, який визначений чинним законодавством України;
- підтримка волонтерського та ветеранського руху;
- сприяння реалізації та захисту прав людини в Україні осіб, що потребують соціальної допомоги, зокрема: молоді, дітей віком від 14 років, осіб з інвалідністю відповідно до Закону України «Про основи соціального захисту осіб з інвалідністю в Україні», осіб, що постраждали від торгівлі людьми або страждають від насильства у сім'ї, учасників/ветеранів АТО, учасників бойових дій, ветеранів війни, добровольців, волонтерів та інших уразливих категорій відповідно до чинного законодавства України;
- сприяння розробленню та реалізації проєктів, спрямованих на фізичну та психологічну реабілітацію дітей, які постраждали внаслідок війни в Україні, відповідно до чинного законодавства України та міжнародних стандартів захисту прав дітей [4].

Громадська організація «Українська асоціація соціально відповідальних науковців» є молодою організацією, але вже має ряд перспективних попередніх домовленостей про співпрацю з іно-

земними ЗВО, іншими зацікавленими особами та благодійними фондами з метою провадження статутної діяльності.

У підсумку слід зазначити, що роль громадських організацій у благодійній діяльності наукової спільноти є незамінною, оскільки вони заповнюють прогалини державного фінансування, стимулюють інновації та посилюють глобальну співпрацю. У майбутньому, з урахуванням зростання приватної благодійності, громадські організації повинні посилювати цифрові інструменти залучення донорів та етичні стандарти розподілу коштів. Розвиток цієї сфери сприятиме не лише науковим проривам, але й сталому суспільному прогресу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Grineski S. E. et al. (2024). Mapping philanthropic support of science. *Scientific Reports*, 14, 58367. <https://doi.org/10.1038/s41598-024-58367-2>.
2. Conn, K., et al. (2013). Evaluating the Role of Science Philanthropy in American Research Universities. *Isis*, 104(4), 766–795. <https://doi.org/10.1086/668238>.
3. Philanthropy Roundtable. (n.d.). The Power of Science Philanthropy. *Philanthropy Magazine*. <https://www.philanthropyroundtable.org/magazine/the-power-of-science-philanthropy/>.
4. Статут громадської організації «Українська асоціація соціально відповідальних науковців», протокол установчих зборів №1 (2025).